

Чупріна Наталя Владиславівна, доц., д.мист.
Головчанська Євгенія Олександрівна, асистент
Винничук Марія Степанівна, доц., к.т.н.
Слітюк Олена Олександрівна, доц., к.т.н.
Колосніченко Марина Вікторівна, проф., д.т.н.

ЕВОЛЮЦІЯ ДИЗАЙНУ БЛУЗОК ЖІНОЧИХ В ЕТНІЧНОМУ СТИЛІ

Київський національний університет технологій та дизайну, Україна

***Анотація.** У статті розглянуто передумови застосування етнічного стилю в дизайні сучасного жіночого одягу. Встановлено, що дизайн одягу в етно-стилі є важливою складовою ретроспективності й ековінтажу, які є одними з основних напрямків сучасного дизайну. Особливу зацікавленість для дослідження становить асортимент моделей жіночих блузок, оскільки сьогодні вони є невід'ємною складовою жіночого гардеробу, а їх прототип – сорочка, посідає чільне місце у етнічному костюмі різних народів.*

Етнічні мотиви є багатим джерелом натхнення в дизайні одягу, вони використовуються у формі, силуеті, конструктивних і декоративних елементах одягу, а також в матеріалі, фурнітурі й оздобленні. У даній статті представлено результати дослідження еволюції формоутворення блузок жіночих у етнічному стилі, а саме: основні художньо-композиційні ознаки блузок в етно-стилі, які були модними протягом ХХ століття на теренах країн Західної Європи та у Сполучених Штатах Америки. Протягом ХХ ст. блузки в етнічному стилі були в моді у 1920-х, 1940-х і 1970-х роках, а також на початку ХХІ ст. При цьому змінювалися форми, силуети блузок, види декору. Визначено, що для блузок в етно-стилі були

характерні: в 1920-х роках – сорочковий і суцільнокроєний покрої рукава, округла або квадратна горловина, оздоблення вишивкою по всій площині деталей переду і рукавів; в 1940-х роках – короткі рукави-ліхтарики, округла або квадратна горловина, оздоблення стрічками та вишивкою в області горловини і на рукавах; у 1970-х роках – сорочкові рукава і рукава покрою реглан, зборки по лінії горловини і низу рукавів, вишивка на кокетках, а також використання тканин з рисунком. На початку XXI ст. етно-стиль набуває нової інтерпретації в дизайні одягу та продовжує розвиватися.

Ключові слова: *дизайн одягу, етно-стиль, блузки, вишивка, покрій рукава.*

Постановка проблеми. Модний образ сучасної жінки сформувався протягом XX і початку XXI ст. під впливом соціальних і культурних змін у суспільстві, розвитку науки і техніки. Сьогодні модний образ є відображенням залучення людини до різних суспільних процесів і соціальних ролей, що на рівні формування образу відображається, як у створенні костюмів у певних стилях, так і у різноманітті їх поєднань. Одним із найбільш перспективних і застосовуваних стилів в одязі є етнічний стиль. Активне його застосування в одязі зумовлене не лише його самобутністю і колоритністю, але й такими затребуваними в дизайні одягу напрямками як ретроспективність і еко-вінтаж [1]. Особливу цікавість для дослідження становить асортимент жіночих блузок, так як їх прототипи – сорочки, посідають чільне місце у етнічному костюмі різних народів, а сучасні блузки є невід'ємною складовою жіночого гардеробу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Використання в дизайні сучасного одягу елементів етнічного костюму є загальносвітовим трендом, про що свідчать сезонні колекції відомих Будинків моди і наукові дослідження. Чупріною Н.В. досліджено проектні практики та чинники функціонування система моди XX – початку XXI століття та визначено

ретроспективність і етно-дизайн, як одні з головних тенденцій моди сучасності [1, 2]. Підтвердженням цього є роботи присвячені аспектам художнього проектування сучасного одягу на основі угорського костюму [3, 4]; дослідження ознак національної ідентифікації в костюмі народів В'єтнаму та інших народів Сходу [5, 6]; дослідження етнічних елементів племен Африки [7, 8], китайського традиційного костюму [9, 10], національного костюму Мавританії [11] і Казахстану [12], художньо-декоративного оздоблення народів Північної Америки [13], дизайну азербайджанських національних хусток [14]. Можливості застосування українського національного костюму розглянуто у роботах Н. В. Білей-Рубан [15], Т. В. Ніколаєвої, Т. І. Ніколаєвої [16], Г. В. Кокоріної [17], О. В. Колосніченко [18], О. П. Кизимчук, Л. М. Мельник [19].

В дослідженнях присвячених історії моди блузки розглядаються в контексті традиційного народного одягу та натільної білизни або як частини костюма, образу загалом без акцентуації на еволюції їх формоутворення та художньо-композиційних засобів [20]. При цьому, асортимент блузок в етно-стилі надзвичайно різноманітний. Завдяки високому рівню розвитку інформаційних технологій та соціальних мереж, широкого висвітлення набувають оригінальні моделі, як відомих дизайнерів, так і локальних виробників.

Метою дослідження було встановити основні періоди популярності блузок в етно-стилі, а також визначити їх художньо-композиційні ознаки.

Результати дослідження. Етнічний стиль (етно-стиль), заснований на традиціях певної місцевості – самобутній і колоритний, формувався протягом багатьох століть, зазнаючи еволюційних змін під впливом історичних подій та інших чинників, але при цьому, зберігаючи свій неповторний характер [21]. Історія сучасної блузки сягає часів Древньої Греції і Риму – саме хітон був першим прототипом сорочки, який носили на голе тіло. Пізніше сорочки з'являються у народному костюмі багатьох

народів і виконують, перш за все, функціональне призначення – захист тіла людини від холоду і бруду.

У XIV столітті до функцій сорочок додається ще й декоративна. Сорочки почали виготовляти з тонкого батисту і рясно декорувати вишивкою, мережками, мереживом, тасьмою тощо. Але до кінця XVIII блузка як елемент жіночого гардеробу «вищого світу» була практично відсутньою. Час від часу блузки з'являлися в певних стилях одягу, проте знову зникали через нетривалий час. До останнього десятиліття XIX ст. блузки використовували як одяг для дому; залишалися вони також основним видом одягу селян і «простолюду» [20]. Лише у 1890-х роках блузки стають частиною костюму аристократок, а також обов'язковим елементом одягу працюючих жінок.

Вперше колекція одягу на основі етно-стилю була створена Полем Пуаре у 1911 р. після постановки у Парижі російського балету «Шахерезада» С.П. Дягілева. У 1920-1930-х рр. колекції одягу з використанням етнічних мотивів представили такі дизайнери як Поль Пуаре, Жан Пату, Коко Шанель. Аналіз зображень блузок 1920-х років [22, 23] дозволив зробити висновок, що залежно від того, якого народу костюм був в основі колекції одягу, блузки були з суцільнокроєними (кімоно), сорочковими рукавами, рідше з рукавами покрою реглан. Спільною ознакою для жіночих блузок цього періоду були прямий силует, велика об'ємність форми, довжина до лінії стегон і нижче, широкий пришивний пояс по низу. Нагрудні виточки переводили в різні місця, а саме: вертикальні рельєфи з лінії плеча, зборку по лінії горловини або сплющували конструкцію. Серед комірв найчастіше зустрічаються стояче-відкладні і стійки, проте багато моделей блузок були з широкими округлими горловинами без комірв.

Основним оздобленням блузок була вишивка, що відтворювала східні та слов'янські орнаменти. Вишивку виконували у різних техніках – гладдю, хрестиком, бісером та ін., розташовували по центру деталі переду

(нижче лінії горловини і до лінії талії), вздовж лінії горловини пілочки і спинки, по низу рукавів та на манжетах. У виробках з елементами слов'янського народного костюму вишивку також розташовували по всій поверхні рукавів.

Нова хвиля популярності етно-стилю у моді виникла у середині 1940-х років завдяки американським дизайнерам, які в своїй творчості почали використовувати фольклорні мотивів народів, що проживали на території США – індіанців та переселенців. В моду ввійшли блузки в етно-стилі з легкої білої бавовняної тканини, прямого силуету, з квадратним або широким округлим вирізом, без комірів, з короткими об'ємними рукавами та манжетами [24, 25]. Нагрудні виточки переводили у зборку вздовж лінії горловини або лінію горизонтальної кокетки по переду. За покроєм рукава були вшивними і реглан. Вздовж лінії горловини і низу рукавів блузки оздоблювали широким мереживом в тон тканині, крізь яке протягували стрічку контрастного кольору, яку зав'язували на бант. В інших варіантах етно-блузок зборки вздовж лінії горловини заміняли дрібними буфами, поверх яких виконували вишивку, переважно техніками гладь і хрестик. Слід відмітити зменшення площі виконання вишивки та місць її розташування – вздовж лінії горловини і на кокетках переду і спинки.

Звернення Ів Сен-Лорана до африканських мотивів у літній колекції 1967 року стало передвісником розвитку культури хіппі та використання в одязі елементів індійського, африканського, слов'янського костюмів (наприклад, блузки із хусток, елементи традиційних чоловічих сорочок). Для блузок в етно-стилі 1970-х років було характерним прямий і розширений донизу силует, рукава покрою реглан і вшивний, кокетки по пілочки і спинці, зборки вздовж лінії горловини. Горловина було округлої або квадратної форми, без коміру або з коміром-стійкою [26]. Загалом, в дизайні блузок цього періоду переважало використання кольорових однотонних та дрібновізерунчатих тканин і площу вишивки обмежували

округлою кокеткою пілочки, що відрізняло їх від блузок 1920-х і 1940-х років. На рисунку надано візуалізацію хронологічних змін форм блузок жіночих у етнічному стилі протягом ХХ ст., з якої можна зробити висновок, що зміна у формі блузок відбувалася з розвитком суспільства, що відображалось здебільшого в деталях і конструктивно-декоративних елементах, а також характері, кількості та площі розташування оздоблення.

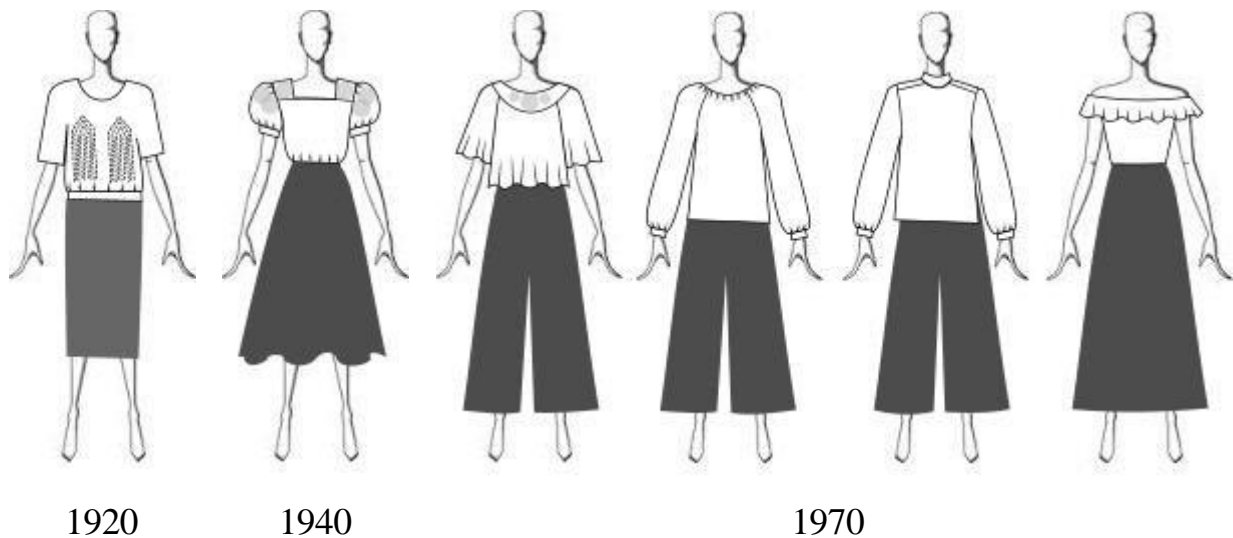

Рисунок – Візуалізація хронологічних змін форм блузок жіночих у етнічному стилі протягом ХХ ст.

З другої половини 1990-х рр. дизайнери надихаються модою і стилями різних історичних періодів, чільне місце серед яких займає ХХ століття. Дуже швидка зміна модних трендів, змішування стилів і модні експерименти стали основною характеристикою моди початку 2000-х. Етно стиль залишається одним із найбільш затребуваних стилів на початку ХХІ ст.. Дизайнери не лише створюють нові моделі на основі традиційних костюмів різних народів, але й повторюють, по-новому інтерпретують моделі попередніх десятиліть. Аналіз моделей в етно-стилі [27, 28] дозволив зробити висновок, що надані на рисунку форми блузок, їх силуети і художньо-декоративні елементи є актуальними і на початку ХХІ ст. Активне представлення нових моделей від відомих дизайнерів та

локальних виробників одягу у соціальних мережах та спеціалізованих сайтах сприяють задоволенню найвибагливіших потреб споживачів і, в той же час, потребують подальшого ретельного аналізу розвитку і систематизації художньо-композиційних ознак жіночих блузок.

Висновки. В результаті дослідження встановлено основні періоди популярності блузок в етно-стилі, а також визначені для кожного періоду їх художньо-композиційні ознаки: форми, силуети, покрої рукава, методи формоутворення, види оздоблення та місця їх розташування. Спільними художньо-композиційними ознаками для моделей блузок в етно-стилі є об'ємна форма, прямий, часом розширений силует, формоутворення за рахунок кокеток і зборок, оздоблення вишивкою.

Перспективи сучасних досліджень. Подальші дослідження за даною темою полягають у створенні бази даних формотворних і художньо-композиційних елементів жіночих блузок у етнічному стилі, дослідженні методів і засобів створення гармонійних об'єктів дизайну у контексті синтезу елементів етнічного стилю, кітччу, епатажу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Чупріна Н.В. Система моди ХХ – початку ХХІ століття: проектні практики та чинники функціонування (європейський та український контексти) : дис. ... д-ра мистецтвознавства : 17.00.07 / КНУТД. Київ, 2019. 610с.
2. Чупріна Н.В., Гайова І.Л., Паламар К.І. Етнодизайн та його реалізація в сучасному проектуванні костюма та індустрії моди. *Технології та дизайн*, 2016. №3(20).
3. Білей-Рубан Н.В. Седоухова Є.В. Методологічні аспекти художнього проектування сучасного одягу на основі угорського костюму. *Технології та дизайн*. 2018. №3 (28).

4. Білей-Рубан Н.В., Седоухова Є.В., Козманко Г.Й. Дослідження етноособливостей угорського народного костюма для проектування сучасного жіночого одягу. *Art and design*. 2018. №1. С. 35-54.
5. Кокоріна Г.В., Кудрявцева Н.І. Наконечна М.А. Ознаки національної ідентифікації в костюмі народів В'єтнаму в контексті проблем проектування сучасного одягу. *Технології та дизайн*. 2019. №1(30).
6. Кокоріна Г.В., Найденов В.В., Кухар Н.С. Экзотика восточной моды на службе у современного костюмного дизайна. *Технології та дизайн*, 2017. №1(22).
7. Губаль Н.Р., Винничук М.С, Колосниченко Е.В, Д.В. Выдолоб Д.В. Исследования этнических элементов племен Африки в процессе дизайн-проектирования коллекции женской одежды. *Материалы и технологии*. 2018. № 1. С. 81-87.
8. DeBerry-Spence Benét. Consumer creations of product meaning in the context of African-style clothing. *Journal of the Academy of Marketing Science*. September 2008, Volume 36, Issue 3, pp 395–408.
9. Xiaohui Sui, Chuanlan Liu. Conceptualizing Chinese-Style Clothing: Empirical Evidence from Top Chinese Ethnic Apparel Brands. IOWA State University. International textile and apparel association (ITAA) annual conference proceedings. 2018.
10. Wang Fu-rong, Zhang Zhi-chun. Research on the Clothing Culture in Tunbao. *Journal of Henan Textile College*. 2007. Issue 4.
11. Hylland Eriksen Thomas. Nationalism, Mauritian Style: Cultural Unity and Ethnic Diversity. *Comparative Studies in Society and History*. Volume 36, Issue 3. July 1994, pp. 549-574.
12. Darmenova R. National Kazakh clothing is the source of inspiration for modern designers in the simulation. *Materials of the conference "Education and science without borders"*. 2013. Issues. № 2.

13. Приходько-Кононенко І.О., Винничук М.С., Васильєва О.С., Пристав Т.В., Маслікова М.І. Художньо-декоративне оздоблення костюма народів Північної Америки як творче джерело для розробки колекції. *Art and design*. 2019. №4. С.132-143.
14. Рамазанова Х., Фарзалиев М. Искендерова Э. Исследование параметров строения и дизайна азербайджанских национальных платков келаган. *Індустрія моди*. 2019. №2.
15. Білей-Рубан Н.В., Сєдоухова Є.В., Петрусь Л.М, Полуда С.Н. Етнографічне дослідження народного строю Гуцульщини. *Art and Design*. 2019. №1. С. 44-58.
16. Кияшко М.С. Ніколаєва Т.В., Ніколаєва Т.І. Вивчення художньо-композиційних характеристик костюма трипільської культури в проектуванні сучасних колекцій одягу. *Технології та дизайн*. 2018. №2(27).
17. Кокоріна Г.В. Ретроспективний огляд етнічної тематики у творчості українських дизайнерів одягу. *Технології та дизайн*, 2015. №4 (17).
18. Колосніченко О.В., Норець М.В., Фролов І.В., Гайова І.Л. Застосування принципів гармонізації елементів українського національного костюма в процесі проектування сучасного одягу. *Art and Design*. 2018. №1. С. 75-82.
19. Мельник Л.М., Конотоп А.С., Кизимчук О.П. Застосування традиційних національних елементів оздоблення в сучасному одязі. *Art and Design*. 2018. №2. С. 51-58.
20. Нанн Джоан. История костюма, 1200-2000 / Джоан Нанн ; пер. с англ. Т. Супруновой. - М.: Астрель: АСТ, – 2005. – 343 с.
21. Колосніченко М.В., Зубкова Л.І., Пашкевич К.Л. та інші. Ергономіка і дизайн. Проектування сучасних видів одягу: Навчальний посібник. К.: ПП «НВЦ «Профі», 2014. 386 с.

22. 1920s Blouses & Shirts History. Vintage Dancer : веб-сайт. URL: <https://vintagedancer.com/1920s/blouses-of-the-1920s/> (дата звернення: 15.11.2019)
23. 1920's Bow Neck Blouses. TUESDAY STITCHES : веб-сайт. URL: <https://tuesdaystitches.com/1920s-bow-neck-blouses/> (дата звернення: 15.11.2019)
24. 1940s Blouses, Shirts and Tops Fashion History. Vintage Dancer : веб-сайт. URL: <https://vintagedancer.com/1940s/1940s-blouses-shirts-tops/> / (дата звернення: 15.11.2019)
25. Peasant Blouses, 1940's to 1950's. witness2fashion : веб-сайт. URL: <https://witness2fashion.wordpress.com/tag/peasant-influence-on-fashions-1930s-1937/> (дата звернення: 15.11.2019)
26. What Did Women Wear in the 1970s? Vintage Dancer : веб-сайт. URL: <https://vintagedancer.com/1970s/1970s-fashion-history/> (дата звернення: 15.11.2019)
27. Etcy: веб-сайт. URL : <https://www.etsy.com/> (дата звернення: 20.01.2020)
28. FARFETCH: веб-сайт. URL : <https://www.farfetch.com/ua/designers/women> (дата звернення: 20.01.2020)

DESIGN EVOLUTION OF WOMEN BLOUSES IN ETHNIC STYLE

Natalia Chuprina, Evgenia Golovchanska, Maria Vinnychuk,

Olena Slytyuk, Marina Kolosnichenko

***Abstract.** The article discusses the prerequisites for the use of ethnic style in the design of contemporary women's clothing. Ethno-style clothing design has been found to be an important component of retrospective and eco-design, that belongs to the major trends in contemporary design. Of particular interest for the study is the assortment of models of women's blouses, because today they are*

an integral part of women's wardrobe, and their prototype - shirt, occupies a prominent place in the ethnic costume of different peoples.

Ethnic motifs are a rich source of inspiration in the design of clothing, they are used in the form, silhouette, structural and decorative elements of clothing, as well as in materials, accessories, and decoration. This article presents the results of the study of the evolution of ethnic blouse women's blouse shaping, namely: the main artistic and compositional features of ethnic blouse blouses that were fashionable during the twentieth century in Western Europe and the United States. During the twentieth century. ethnic style blouses were in vogue in the 1920s, 1940s, and 1970s, as well as in the early 21st century. Thus changed the forms, silhouettes of blouses, types of decor. It was determined that the blouses in ethnic style were characterized by: in the 1920s - shirt and solid cut of the sleeve, round or square neck, decoration with embroidery over the entire area of front parts and sleeves; in the 1940s - short sleeves-lanterns, round or square neck, trimmed with ribbons and embroidery in the neck and sleeves; in the 1970s - shirt sleeves and sleeves cut with raglan, gatherings along the neckline and bottom of sleeves, embroidery on yokes, and the use of fabrics with a pattern. At the beginning of the XXI century ethno-style is gaining a new interpretation in the design of clothing and continues to evolve.

Keywords: *design of clothing, ethnic style, blouses, embroidery, sleeves.*